СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 211. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 26-го жовтня 1945. No. 211. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, October 26, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ЧАРТЕР ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ СТАВ МІЖНАРОДНИМ ПРАВОМ

В середу 24 жовтня в год. 4.50 сполудня советський уряд зареєстрував в секретаріяті стейту в Вашинґтоні свою ратифікацію Чартеру Обєднаних Держав, принятого на конференції Обєднаних Держав у Сан Франсиско. Іменем Совєтів привіз ратифікований Чартер перший серкетар советської амбасади у Вашинґтоні Федор Орехов. З цієї нагоди секретар стейту Джеймс Ф. Бирнс заявив, що на підставі 3. параґрафу Чартеру вимаґана є реєстрація 29 держав, а між ними і Пять Потуг, які ратифікували Чартер. Це сповнилося при реєстрації ратифікованого Чартеру Советами і тому Чартер став тепер частиною міжнародного права. Бирнс вичислив теж держави, які ратифікували і зареєстрували Чартер, а між ними Білоруську й Українську Советську Соціялістичну Республику та Союз Советських Соціялістичних Республик з датою реєстрації 24 жовтня 1945.

Згідно з вимогами Чартеру Бирнс підписав протокол про цю подію і заявив, що „це є пропамятний день для миролюбивих народів усіх держав". При тім також остеріг, що мир залежить більше від волі народів ніж від документів.

СЕНАТ ДАЛЬШЕ ЗНИЖУЄ ПОДАТКИ.

Сенат приняв дальшу знижку податків на 1946 р., разом у висоті $5,788,000,000 і відослав законопроект до конференції з палатою репрезентантів. Палата приняла від себе законопроект з пропозицією обтяти податки на $5,350,000,000. Сенатський проект вказує, що буде цілком знесений податок від надвишки доходів, а крім того ще буде знижений нормальний податок на суму $2,644,000,000.

ЗАЧАЛИСЯ ПАРАДИ З НАГОДИ ДНЯ ФЛЬОТИ.

Воєнні кораблі з Тихого океану прибули вже до Ню Йорку й уставилися на ріці Ґудсон у приготуванню до Дня Фльоти в суботу 27 жовтня. Того дня прибуде до Ню Йорку перший раз президент Гері С. Труман і відбуде перегляд фльоти. Комітет, який займається приготуванням паради твердить, що буде це один з найбільше памятних днів в історії Ню Йорку. Президент відбуде параду перед полуднем, а в годині 11 буде приявний при спущенню на воду нового літаконосця з іменем Френклин Д. Рузвелт у бруклинських корабельних варстатах.

СТРАЙК СПИНИВ ЛЕТУНСТВО МІЖ НЮ ЙОРКОМ І ШІКАҐОМ.

Внаслідок вмішання Юнайтед Отомобил Воркерс в страйк летунських робітників, на майдані Амерікен Ерлайнс в Шікаґу припинено повітроплавну подорож між Ню Йорком і Шікаґом. Юнія хоче дістати право заступати повітреплавних наємців у цілому краю. — У Дітройті переводять голосування між 325,000 робітників в Дженерал Моторс Корпорейшен для вирішення питання, чи робітники мають вийти на страйк, щоб добитися підвишки на 30 відсотків платні. — У Шікаґу застрайкували на 2 годині кондуктори й мотормени на надземній залізниці на знак протесту, щоб їх не легковажити, як це сталося при недавнім наладнанню платні. — Екзекутива Американської Федерації Праці видала наказ покінчити 33-тижневий страйк у фільмовім промислі в Галивуд, у Каліфорнії. Кажуть, що страйкарі мають запевнений новий контракт. — У переговорах між доковими робітниками і власниками корабельних ліній в Ню Йорку прийшло до застою. Стіведори відкинули пропоновану їм підвишку плати.

ШВЕЛЕНБАК ПОТВЕРДЖУЄ КОНЕЧНІСТЬ ПІДВИШКИ МІНУМУМА ПЛАТИ.

Секретар праці Луїс Швеленбак заявив перед комісією палати репрезентантів, що законне мінімум робітничої платні повинно бути підненене до 65 центів на годину, а остаточно до 75 центів, щоб утримати американський життєвий стандард. Дотеперішна законна постанова про 40 центів на годину з р. 1938 є перестаріла, як висловився секретар.

Бюро Воєнної Мобілізації і Реконверції приготовило дати про значіння підвишки платні. Урядовці відбули в цій справі конференцію з президентом Труманом. Урядово не оголошено погляду Бюра, але звісно, що в наступному році гроші будуть мати 10 відсотків менше купної сили, ніж мають тепер. Кажуть, що урядовці є того погляду, що в 1946 році зарібки підприємств зростуть, не зважаючи на те, що платні робітників будуть підвищені. Це станеться тому, що продуктивність зросте далеко більше. Колиб робітники не дістали підвишки, багато буде безробітних, а тоді сила купівна населення зменшиться і продуценти не будуть мати правильного збуту.

Будуть розглядати кріваві події над українськими біженцями, що були в таборі в Мангайм

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, що його осідок у Філядельфії, одержав з Вашингтону, від Департаменту Війни, листа з дня 22. жовтня 1945, підписаного Робертом П. Патерсоном, секретарем війни, в якому стверджується, що Департамент Війни одержав вислані йому комітетом матеріяли в справі погрому над біженцями в таборі для біженців в Мангайм, в Німеччині, в дні 6. вересня 1945, та що цю справу урядово розсліджується. Вислід тих доходжень буде поданий до відома Зл. У. А. Допомогового Комітету.

150,000 ЖИДІВ НА ВІЧУ В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ

На площі і в сусідних вулицях Медисон Сквер у Ню Йорку зібралося в середу 24-го жовтня 150,000 жидів на заклик Американської Сіоністичної Ради, щоб обговорити створення жидівської батьківщини в Палестині. Промовляв заступник предсідника Американської Жидівської Конференції Луїс Ліпскі та д-р Ізраель Голдстін, голова Сіоністичної Організації Америки. Ціллю віча було остерегти Велику Британію, щоб вона не касувала декларації лорда Балфура з 1917 року і щоб не приневолювала жидів іти у підпілля. Він сказав, що не вважає за „нелеґальні акти" такі кроки жидівських імігрантів у Палестині, які є леґальні для жидів. Він теж взивав президента Трумана, щоб він дальше обстоював швидше допущення 100,000 жидівських іміґрантів до Палестини.

АМЕРИКА ВИСИЛАЄ НЕУРЯДОВУ МІСІЮ ДО ЛОНДОНУ В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ.

Бувший сенатор Ґюй М. Джілет оприлюднив у Вашингтоні вістку, що до Лондону виїздить „неурядова місія", складена із трьох американських конґресменів, щоб дискутувати з британським урядом пляни для відтворення дверей Палестини для дальшої жидівської іміграції. В цій справі відбулася конференція в бюрі сенатора Чарлза Тобія з Ню Гемшир. Для приспіщення цеї справи цей сенатор вніс резолюцію в сенаті.

ЧЕРВОНА АРМІЯ УСТУПАЄ З ПОЛЬЩІ, КАЖЕ МІКОЛАЙЧИК

На Міжнародній Харчовій Конференції, яка відбувається у Квебеку, в Канаді перемішується справа харчів з політикою. І так, коли запитали польського делеґата Станіслава Міколайчика про політику Росії в Польщі, він відповів, що Червона Армія майже ціла забралася вже з Польщі, а затримала для себе лише 280,000 акрів землі для свого утримання. На запит про ограблювання краю росіянами Міколайчик відповів, що це було тоді, коли росіяни билися з німцями на польській території.

Подавайте всю правду, наказує ґен. МекАртур японській пресі та радіови

Невідома досі в Японії свобода слова не є здійснювана ще й тепер в такий спосіб, як це є бажанням Аліянтів. А іде про те, щоб японський нарід знав усю правду про те, що спричинило війну, хто є воєнним злочинцем, та що думають про ті речі в інших краях. Японська преса та радіо вправді згадують і за це, але так, що обмежуються тільки до офіційних комунікатів окупаційної влади. Та ґен. Доґлес МекАртур дав вислів тому, що не так треба поводитись дійсно вільній і незалежній пресі. Треба, каже він, дати свобідний голос усім, що хочуть скритикувати японських воєнних злочинців, хоч то їхні рідні, бо це вони довели край до руїни. Треба теж ясно ґоворити і писати, які є цілі американської окупації.

АРАБИ ВІДГРОЖУЮТЬСЯ АМЕРИЦІ ЗА ОБОРОНУ ПАЛЕСТИНИ ДЛЯ ЖИДІВ

Як в американськім конґресі піднеслися голоси в обороні права жидів на Палестину як „свою батьківщину", то почався відразу великий протестаційний відрух арабського світу не тільки проти жидів, але і проти конґресу та Америки взагалі. В Каїро, столиці Єгипту, що є центром арабської контракції проти жидівських плянів, вигукувано проти тих конґресменів, що заговорили про Палестину, щоб не мішались у не свої справи. А тепер, як доносять американські кореспонденти, беруться араби за економічний бойкот Америки. Це властиво бойкот американських нафтових компаній, Стендард Ойл з Ню Джерзі та Соконі-Вейкюум, що мають великі нафтові інвестиції на Середущому Сході, себто на території, де переважає арабське населення. До цього домішується ще й релігійну пропаґанду. Араби кажуть, що Америка ніколи не зобовязалась до нічого супроти жидівських домагань щодо Палестини і не повинна взагалі до цеї справи мішатись.

НІМЕЦЬКІ ПОЛОНЕНІ НАРІКАЮТЬ НА „РОСІЙСЬКІ ЖОРСТОКОСТИ"

Таке подають британські урядовці, що є в Берліні. Кажуть, що німецькі полонені твердять, що з 100,000 полонених німців під Сталінґрадом вернуло тільки 6,000, а інші загинули в таборах на каторжній роботі.

„НІЯКА СИЛА НА СВІТІ НЕ СПИНИТЬ НЕЗАЛЕЖНИЦЬКОГО РУХУ"

Таке заявив Ахмед Соекарно, президент „Індонезької Республики" про самостійницький рух в Нідерляндській Індії. Теж заявив, що він запросив би представниікв з американського конґресу та британського парляменту, щоби прибули на місце й розглянули справу. Далі сказав, що незалежність не означає, що будуть викидати „в море" голяндців, чи будуть конфіскувати їхні фінансові інституції чи маєтки. Казав, що він „співпрацював з японцями", але звернувся проти них, як тільки побачив, що вони використовують самостійницький рух для своїх цілей.

ПЕРЕДОВІ НАЦІСТІВСЬКІ ВОЄННІ ЗЛОЧИНЦІ, ЩО ЇХ СУДИТИМУТЬ.—Перший зліва: Герман Ґерінґ, організатор і начальний командант авіяційних сил Німеччини. Другий: полевий маршал Вільгельм Кайтель, шеф головного штабу. Третій: Йоахім фон Рібентроп, міністер заграничних справ.

НЕМА ЗГОДИ МІЖ АМЕРИКОЮ І СОВЄТАМИ ЩОДО ОКУПАЦІЇ КОРЕЇ

До тих многих справ, щодо яких тяжко прийти Америці до згоди з Советами, прилучилася ще одна проблема: Кореї. В Ялті президент Рузвелт дав згоду на те, щоби поділити окупацію Кореї між Злучені Держави і Совети. Ті останні дістали північну частину, а американці полудневу. Північна є промислова і багата в залізо та вугля, а полуднева є хліборобська, що видає стільки, що можна виживити добре цілу Корею та ще мати на вивіз до Японії, як це бувало у давному. Та вона залежна щодо електричної сили та залізниць від співпраці з північною частиною. Того одначе нема. Советський заряд на півночі навіть не звертає назад залізничих вагонів. Нема неж ніякого звязку між обидвома зонами. Совети не пускають корейців з полудня до своєї зони. Знов з півночі втікає багато корейців на полудне, бо не злюбили советську окупацію. Американці мають ще той клопіт, що мають мало свого війська і мусять задержати певну скількість японського, а це дражнить корейців.

КРИТИКУЮТЬ АМЕРИКУ ЗА ЯПОНІЮ.

Советська „Червона Звізда" продовжує серію артикулів, якими піддає гострій критиці американську окупацію Японії. В першу чергу є проти цього, що американці самі заряджують краєм. Совети не вважають барона Шідегару, японського премієра, лібералом, як це роблять американці. Вони кажуть, що Шідегара це „слуга японського цісаря", що тільки використовує зручно з своєю клікою непорозуміння між Аліянтами, щоби задержати надалі „фашистівські орґанізації в Японії". Якщоби була в Японії свобода, пишеться далі, то нарід звільнив би себе відразу від февдальних землевласників. В Японії, кажеться далі, треба би заводити нові порядки в такий спосіб, як це роблять Совети в полудневo-східних краях в Европі, де вони *роблять скорий кінець „реакціонерам, фашистам та імперіялістам"*. Ще кажеться, що Америка мало визнається на Орієнті, та тому давні імперіялісти та промисловці задержать далі свою силу в Японії. При кінці стверджується, що це перемога Совєтів над японською Квантунґською Армією принесла перемогу над Японією, а не атомові бомби. Росія є домінуючою силою в Азії, а тут західна країна, себто, Америка, перетворює Японію у свою базу. Це, кажуть Совети, загроза Владивостокови і Порт Артурови, що є під контролею Росії.

БАЛКАН ПІДЕ ДО ВИБОРІВ.

Чи це західним демократіям подобається, чи ні, звідомляють з Лондону, а вибори в полудневo-східних краях в Европі, що є під контролею Совєтів, таки відбудуться. Виходить з цього, що протести Злучених Держав і Британії нічо не змінять, бо Москва цього не попирає. Це видно просто по тім, що Вітчизняний Фронт в Болгарії, що є комуністичним, поставив на своїй виборчій лісті на першому місці Ґеорґія Дімітрова, бувшого голову Комуністичного Інтернаціоналу, що ще й досі перебуває в Москві й тепер вибирається до Болгарії. Будуть вибори теж і в Югославії, не зважаючи на пастирський лист католицьких єпископів, що є проти уряду й урядової виборчої лісти. До Білгороду приїзджає тепер Андрей Жданов з Ленінґраду, один з найвизначніших сучасних комуністичних провідників, що означає, що Совети хочуть дати ще сильнішу піддержку маршалови Тітови.

СИЛЬНИЙ НАТИСК НА ФІНЛЯНДІЮ.

Совети натискають на Фінляндію щораз сильніше. Тепер заявили їй, що вона має заплатити в 1946 році титулом воєнного відшкодовання $79,000,000, хоч попередна умова вимагала 50 міліонів. Це замітне з цього боку, що Совети добре знають, що знищена Фінляндія, не маючи що експортувати, не може заплатити навіть і 50 міліонів. Отже ясне, що Совети домагаються неможливого.

ШО БУДЕ З ПОЛЯКАМИ В ІТАЛІЇ?

Аліянти мають в Італії ще одну проблему до розвязаки, а то, що зробити з сто тисяч польськими вояками, з яких тільки 13,000 згодились вернути до Польщі під тепершним режімом. Та і тих, що згодились вертати, нема наразі як до Польщі перевезти, бо треба везти через чужі території.

НАЦІОНАЛІЗАЦІЯ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

З Праги звідомляють, що президент Бенеш підписав уже розпорядок про націоналіцію. Чехословаччина, кажеться, стає тепер малощо не такою самою „соціялістичною" країною як Росія, хоч властиво її націоналізація є щось посередним між Советами і націоналізацією в Анґлії. Заповіджено повну націоналізацію банків та асекураційних компаній, а в дальшу чергу 27 різних промислів. Мала торговля і малий промисл залишено, та це дотикає головно сіл та малих місточок.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СТАРАННЯ Є, АЛЕ ЧИ ПОМАГАЮТЬ?

Відомість: Забирають силою українців з Франції до Росії, і то масово, кажучи, що коли през. Рузвелт дав на таке згоду, то чому малиб тому опиратись у Франції, яка не має змоги виживити своїх людей.

Друга вістка: Як тільки буде затверджений в Австрії уряд д-ра Реннера і він перебере владу над краєм, то в першу чергу зараз вишле до Совєтів силою українських біженців, ідучи Совєтам у тому назустріч, а головно тому, що Австрія сама голодує і не може годувати чужинців.

У звязку з тими вістями пишуть нам з Европи ще таке:

„Тисячі, десятки тисяч українців шукають права азилю в різних краях. Невже заокеанська еміґрація не може їх в цих змаганнях підтримати? Дивує нас усіх, що слідкуємо за тим бодай в американських часописах, що виходять анґлійською мовою (бо українських з Америки не бачимо!), ось та повна відсутність голосу американських та канадійських українців . . ."

Далі пишеться про українську кров, пролиту в американській та канадійській армії, у війні проти націзму, як і ту кров, що її проляв у тій боротьбі український нарід в Европі. Та проте — пишеться далі — „ніхто" не піднімає голосу в обороні українців — „навіть не піднімають його самі українці", а прецінь *„люди так ждали того голосу від братів з Америки та Канади. І є такі, що ще й досі ждуть, хоч більшість уже втратила довіря . . ."*

Ось ті болючі і в многому таки несправедливі голоси, коли іде про заходи американських та канадійських українців, повинні на нас тільки поділати. щоби вдесятеро збільшити нашу акцію оборони життя українських біженців. Фактом є, що в Ялті дано згоду на те, щоб можна було Совєтам забирати силою українських біженців та їм подібних. Наслідком цього навіть американські вояки опинились в такому положенню, що мусіли помагати совєтським аґентам ловити нещасних біженців, щоб їх загнати під тоталітаристичне, московське ярмо. Многі протестують проти цього. Протестуємо і ми. Шлемо блаґальні письма до уряду. І маємо навіть чорне на білім від департаменту війни, що заподані нами надужиття над українськими біженцями є розсліджувані. Стараємось з усіх сил, щоб міг хтось поїхати до Европи і т. д. А вислід — слабий.

Пишуть про це і в Канаді та зазначують: Що значить голос 300,000 українців на 12 міліонів населення Канади? А що значить голос яких 700,000 розкинених по цілій Америці українців на понад 130 міліонів населення? — додаємо від себе. А це тому, що заважують у таких справах часто — інтереси, а не блаґальні письма та резолюції осіб і ґруп, що не мають політичної сили. Та робити треба. В надії, що людскість таки переможе.

За перевиховання Америки в мілітарнім дусі

Довго вижиданий плян загальної оборони Злучених Держав, заповіджений президентом Труманом, діждався конкретного предложення на спільнім засіданню обидвох конґресових палат ві второк 23. жовтня 1945. Часописи, які помістили промову президента вцілости, додали теж і свої замітки. Майже всі вони вважають заведення загальної військової служби в Злучених Державах зломанням американської традиції. Тому згори заповідають, що плян Трумана стрінеться з сильною опозицією та критикою. Щоби знати, про що справа йде і які саме мотиви спонукали президента внести небувалий проєкт у мирні часи, треба добре познайомитися із змістом промови президента, принаймні в головних точках.

„Злучені Держави мають тепер боєву силу більшу, ніж колинебудь в нашій історії. Вона більша, ніж сила якоїнебудь іншої держави в світі" — сказав президент на вступі. Потім подав такі факти: Ми розвивали цю силу при допомозі наших природних багатств і свідомістю, що ми є народом свободолюбним та рішені остати на все вільними. Із силою приходить і відповідальність. З відповідальністю приходить потреба проводу за справедливість і мир у світі.

Мир мусить бути опертий на силі.

На цілі роки в майбутнсоти успіх наших змагань за справедливий і тривалий мир буде залежати від сили тих, що рішилися цей мир втримати. Це теж означає, що маємо дати силу Орґанізації Обєднаних Держав і її чартерови. Лише сила може переконати будучих аґресорів, що ми не стерпимо їх погроз проти миру і свободи. Щоби втримати ту силу, мусимо підняти акцію вже тепер. Чисельна сила нашого невишколеного громадянства вже не є вистарчальною для нашої охорони, колиб так прийшов напад. Серед новітних відносин не стане часу використати нашу чисельну силу на боєву потугу. В майбутній війні серце Злучених Держав буде першою ціллю нашого ворога. Наше ґеоґрафічне забезпечення вже минулося з винаходом роботів, ракетових бомб, літаконосців і модерних повітряних армій. Найсильнішою ґарантією, що ворог не поважиться ще раз напасти на нас, буде наша військова сила.

З таких отсе причин призидент пропонує оперти військову силу на відносно малій фаховій армії, але щоб за нею стояла добре вишколена і доцільно зорґанізована резерва громадян. Громадяни останутъ дальше цивілями, але так підготовані, щоб на випадок небеспеки вони могли стати вояками чи моряками тоді, коли конґрес буде вважати за потрібне їх закликати. Такий плян буде економічний і практичний і буде в засаді відповідати американській традиції.

Резерву можна витренувати лише через загальний вишкіл. Модерну війну ведуть тепер експерти, починаючи від знавців атомової сили в лябораторіях аж до боєвиків, що вживають складної модерної зброї. На вишкіл таких боєвиків треба часу, бо вже в самій війні не буде нагоди до цього. Чим скорше ми притягнемо якнайбільше число вишколених людей до служби, тим швидше осягнемо перемогу і то меншим коштом. Загальний вишкіл є тому єдиним засобом до підготови, як кинути нашу повну силу до бою.

Організація сили.

Для цієї цілі президент дає пропозицію військової орґанізації на таких підставах:

Втримання розмірно малої правильної армії, фльоти і маринарського корпусу; значно с к р і п л е н а Національна Ґвардія і зорґанізовані резерви армії, фльоти і маринарів; загальна резерва, складена з усіх мужчин, громадян Злучених Держав, які відбули вишкіл.

Саме для осягнення цеї загальної резерви доручує президент конґресови перевести плян загального військового вишколу. Вишкіл це не побір рекрута, не бранка, або як називають „конскрипція". Бо конскрипція це примусова служба в армії і фльоті вчасі миру і війни. А ті, що на підставі цього пляну дістануть вишкіл, не будуть зараховані до збройних сил. Вони остануться цивільними вчасі вишколу. Вони не будуть вважатися за вояків так само, як би і не відбували вишколу. Лише будуть уложені специяльні правила їх поведінки вчасі вишколу. Загальний вишкіл не заступить теперішньої системи поборової служби. Поборова служба це спосіб доповнення існуючої армії на місце ветеранів, які відходять з війни домів. Лише конґрес може рішити покликати вишколених хлопців до збройних сил. Навіть, як би прийшов час на те, то їх треба наперед перепустити через правильну поборову службу, так, як це робилося вчасі першої та другої світової війни. Різниця буде та, що вони вже не будуть мусіли перебувати вишколу, бо вони були вже вишколені.

Вишкіл не буде тренованням, як це було досі, але буде полягати на тому, щоб познайомити молодь із усіми інструментами та зброєю новочасної війни. Такий вишкіл дасть молоді спромогу для поправи самих себе. Її вишкіл буде полягати в части в тім, що будуть розвивати її знання, яке вона осягне у шкільнім часі.

Вишкіл буде придатний до піднесення здоровля нації, до обниження неграмотности і до розвитку американських ідеалів. Одначе першою метою вишколу є забеспека Злучених Держав перед нападом ворога, а інші цілі є побічні.

В покликуванню до вишколу не буде виїмків, хіба для цілковито неспосібних чи уломних. Кожного призначиться до такої ділянки праці, до якої він надається. Час тривання буде один рік. По початкових загальних вправах їх приділиться до специяльних вправ. Хто скінчить 17 рік життя, може вступити до вишколу за згодою батьків. Інші обовязані піти по скінченню 18 року, або по скінченню гайскулу (середньої школи).

Тут не буде втрати свободи, лише поширення обовязків одиниць. Як довго не наладжений міжнародній апарат для втримання миру, так довго ми мусимо втримати нашу вищість на суші, морю і в повітрю. Самі наукові досвіди не забезпечать краю, коли не буде вишколених людей, які вмілиб цими дослідами покористуватися. Це ясно представив ґенерал Джордж Маршал у своїм звіті. Самий винахід атомової бомби не є вистарчальний, коли не буде армії, фльоти й повітряних сил, які могли би кинути бомбу на територію самого ворога. Правда, що новий плян принесе багато труднощів для населення, але за те ми забеспечимо себе перед більшим нещастям.

„Коли ми не хочемо зраджувати тих, що прийдуть після нас, не занедбуймо цеї справи ізза нашої короткозоросит. У часі нашої перемоги є нашим святим обовязком подбати про те, щоб на будуче ніхто не загрожував Злученим Державам Америки" — таким зазивом закінчив президент свою промову в справі загального вишколу.

Петро Солуха.

Брехня й терор—така природа совєтської влади

(Надіслане до „Свободи" з Европи).

Хто не працює, той не їсть!

„Хто не працює, той не їсть!", „Трудящому життєвий мінімум!". Так розпиналися большевики в 1917 році.

Дали вони народу хліб? Забезпечили трудящого життєвим мінімумом? — Ні.

Совєтський громадянин недоїдає, ходить роззутий, роздягнений. Вся родина працює, а живе — голодує, завжди бідує й завжди за всякою дрібницею стоїть по чергах. А над усім панує спекуляція і „блат". Тільки спекулянт живе. Тільки „по блату" дістанеш.

У совєтському лексиконі зникло слово „продають", а зявилося слово „дають". І справді, хіба в Совєтському Союзі можуть продавати, як це роблять по інших державах? — Ні. В Совдепії можуть продавати лише те, що дасть або дозволить продати своєму народові совєтська влада. Як милостиню, як крихітки зі столу дворян совєтських, кидається, а дається. А звідси спекуляція і блат.

Але ось комуністична влада задумала боротись зі спекуляцією й блатом. Але як? — Дуже просто. Розміркували так: Якщо совєтський громадянин так дуже потребує хліба, сорочок, штанів, чобіт та іншого, що платить спекулянтові неймовірно дорого, то так само совєтський громадянин платитиме й державі. Для цього вирішили продавати товари з державних крамниць за „комерційними цінами". Так народилися „комерційні ціни". Так потурбувався совєтський уряд про „добробут" своїх трудящих, грабуючи їх на підставі закону, серед білого дня, нарівні зі спекулянтом.

Якими щасливими почували себе ті поодинокі совєтські громадяни, яким пощастило завербуватись на роботу у відсталу Туреччину, напівкольоніяльний Китай або напівфеодальну Монголію. Чому? — Тому, що навіть у цих відсталих напівкольоніяльних і напівфеодальних країнах було повно краму. Базари, крамниці завалено всякими товарами й харчами, що вільно продаються кожному, хто бажає. Заходь і купуй без черги, без „блату", скільки душа бажає і дешево. Виходить, що в напівкольоніяльних і напівфеодальних країнах краще живеться, ніж у соціялістичній державі.

Торгівля з „чужоземцями".

Хоч „Торгсін" не був гаслом большевиків перед жовтневою революцією, але він так тісно льоґічно повязаний з гаслом: „Хто не працює, той не їсть", що не зупинитись на ньому неможна.

З метою викачати з народу „мирним шляхом", — бо силою мало що вже допомагало, — золото, різні ювелірні цінності, чужоземну валюту: доляри, франки, леї, марки та інше, комуністична влада видумала „Торгсін". Тобто: надумала у себе в державі торгувати з „іностранцами" за золото та чужоземну валюту.

Хочеться спитати: хіба в Совєтській державі так багато чужоземців, що треба було по всій країні відчинити крамниці „Торгсіна"? — Звичайно, ні. Аджеж Совдепія від усього світу відгородилася китайським муром і тримає свої кордони „на замку". Деж тут стільки чужоземців набралося? — Це ми, в „своїй" державі, були чужоземцями для вибранців з большевицької партії. Це з своїми власними громадянами треба було торгувати, як з чужоземцями. Деж совєтським громадянам треба було за золото продавати торгсінівський крам.

Хіба видуманий „Торгсін" — не глум над народом? Набити крамниці „Торгсінів" знизу до гори першоґатунковим товаром, починаючи від чорної, зерно-в-зерно паюсної ікри, шоколади, білого, як сонце, петльованого борошна, експортного борошна, експортного вершкового масла, згущеного молока, янтарного кольору соняшникового олію й кінчаючи модельним взуттям на продаж „чужоземцям", і не дати роззутому, роздягненому, голодному своему народові дешевого оселедця чи комси, шматка чорного хліба чи ситцевої ганчірки, хіба це не глум? Де совєтський громадянин візьме золота чи долярів? Аджеж селянинові платять „паличками" за трудодні; робітникові — паперовими грішми; службовцеві — теж паперовими грішми, але з запізненням на три місяці й більше.

Де є така держава в світі, щоб випускала гроші, примушувала нарід брати ці гроші, платилаб ними людям за роботу, а сама не приймалаб цих грошей і конаючому з голоду народові відмовлялась продати шматок хліба за ці гроші? І справді, народ помирав з голоду біля порогу крамниць „Торгсіну", де повно було хліба, сала, масла, борошна та інш. Такої держави в світі ще не було і немає, окрім единої „пролетарської робітничо-селянської" держави — Совдепії.

Як назвати таку владу? Капіталістичною, буржуазною, февдальною, р а б о власницькою? Але там нічого подібного не було. Може, це бандитська влада? — Вона гірша за бандитську. Принаймні в Україні, де не-українець і партієць-комуніст міг вимагати від голодного золота за шматок хліба, а прецінь наш український нарід звик здавна давати без грошей бідному старцеві чи подорожньому як не шматок сала, то хоч шматок хліба? Хто, як не комуністпартієць міг розстріляти свого батька й матір з наказу партії? Хто, як не комуніст-партієць міг арештувати своїх рідних, близьких і тягати їх до НКВД? Хто, як не партієць, міг відцуратись від жінки і дітей, бо так захотілось якомусь секретареві парткому? Хто, як не партієць, міг дивитись спокійно на людину, яка помирає з голоду, бо не може дати цьому правовірному комуністові - ленінцеві отого кавалка золота? Ось така совєтська влада!

Волю й хліб народові!

Тепер придивімся, як був забеспечений хлібом селянин.

Селянин-колгоспник був робітником на „зеленій фабри-

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з імігрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

100) (Всі права застережені)

Виняв пачку тютюну й демонстративно взявся скручувати цигарку. Руки ще тремтіли від обурення.

— Бачу, що ви занадто незалежна людина! — з усміхом сказав на те міністер.

Закуривши, подався Безхатний до своєї кімнати. Що ділося між гістьми по його відході, не зав і цим зовсім не цікавився. Сів на ліжко й важко задумався. Він спричинив неабияку неприємність господарям, людям гідним і щирим. Та щож... Не міг стерпіти відання його гостей, мусів їх відчитати. Не був тому радий, тримав себе. Але зірвався з гачка. Щось є в людині таке, що не піддається контролі розуму, вибухає динамітом!

Чув себе оправданим: не він всю ту заверуху починав. Заварили кашу — нехай її тепер тріскають. Як то поставиться тепер до нього суддя? Адже посварив його з сусідами: вони безперечно обвинувачуватимуть його. Він не дуже про їх приязнь дбає, а всеж сусідство — сусідством. Аж тепер підуть пльотки, може й очернення! Нехай!

Чогож, властиво, діждуся я тут? — заблисла думка. — Житиму до весни, вчитиму дітей, а далі що? За одну зиму українознавства солідно не навчиш, це справа двох - трьох літ. Чиж мені окопуватися тут на кілька літ? До чого воно доведе? Може й до подружжа, хто знає? Ні, до того не дійде, — в думках переконував сам себе. — Всі до нього ставляться з симпатією, та від симпатії до любови ще далеко. Зрештою, хто знає? Хто може зрозуміти, що діється часом у серці молодої дівчини? Чиж погодилисяб батьки? Ні, це божевільна думка! Він бездомний еміґрант, вони люди заможні. А хоч би й погодилися, життя все одно не булоб! Їй вічно дорікалиб її співплемінники, висміювалиб. Адже ми — люди двох різних світів. Вона не сталаб українкою, я не став би анґлійцем. Одне тягнулосяб у луг, а друге в плуг! Він справді дурний. Уроює собі Бог зна що! Таких думок не треба до голови допускати!

Найкраще булоб звідси забратися. Йти поміж свій стан бідаків, чужинців. Працювати з ними і для них. Між заможними людьми бідакови не місце. Багатий, хочби й гарною людиною був, всеж бідака не зрозуміє належно. Не зрозуміє, чи не схоче зрозуміти, що й бідак такаж людина, має свої погляди, поняття, має свою гідність і гордість.

По суперечці сусіди довго не попасали. По їх відході суддя зайшов до кімнати Безхатного. Застав його замисленого, вирішуючого якісь поважні питання. Підійшов, запустив пальці руки в розбурхану чуприну Безхатного. Потермосив голову, опісля чуприну пригладив. На ті вияви ласки Безхатний не ворухнувся. Тоді сів у крісло напроти. Ждав поки молодик заговорить, а той не озивався.

— Ну? — по довшій мовчанці зачав суддя перший. — Чого ти так зажурився?

— Нема причини журитися? — озвався врешті Безхатний. — Журюся тим, що попав я не в своє окруження. І вам причинив неабияку неприємність! Прохатиб пробачення, так розум мій каже, що я не маю пробачуватися! Скоріше повинні попрохати пробачення вони, ваші сусіди!

— Нічого, не вибачуйся! А неприємність — неприємністю. Певно, такого роду суперечка приємности господарям не приносить. То все перемелеться. Я навіть вдоволений з твоєї поведінки. Ти показав їм належне місце, от і все!

— Всеж таки. Вони ваші сусіди! Одної з вами народности. Мої вислови могли зачепити і вирозумілих людей.

— Не зачепили, не бійся! — заспокоював суддя. — На мою думку — краще мати сусідів явних ворогів, чим облудних приятелів. До приятелів моїх вони й не належать. Занадто розходимося поглядами на світ і способом життя. Зарозумільці є скрізь! Не переймайся тим!

— Значить ви не чуєтеся моєю поведінкою ураженим?

— Ні трошечки!

— А що вони думатимуть про вас? Вважатимуть якимось чужинецьким опікуном.

— Нехай вважають!

— Розпускатимуть несотворені річи про вас, про ваших дітей! — не піддавався Безхатний. — Я людей дещо пізнав! Знаєте, думаю, що можуть говорити? Коли пара молодих людей живе під одним дахом — людських язиків не привяжете! Я думаю, що мені і вам буде краще, коли розійдемося.

— Справді, я не розумію, що ви хочете сказати? — заклопотався суддя. — Говоріть ясніше.

— Ніяково мені про то говорити. Та скажу, хоч може ви й розгніваєтеся — продовжав Безхатний сміло. — Розмова моя хилиться до того, що ваші озлоблені на мене сусіди обговорюватимуть вашу дочку. Вонаж вже доросла дівчина...

— Ах, ось ви про що! — похопився старий. — Мені то зовсім не прийшло до голови. Правда, — додав по хвилині — людській злобі міри нема!

— І щож ви тоді будете діяти? Не скаржитиметеж за очернювання?

— Розумний ти молодець, їй Богу! Справді, це узол до розвязання.

— Тому я мушу від вас забиратися! Люди думатимуть, що хочуть. Нехай собі думають, що то ви виповіли мені. Тоді і про вас прихильніше думатимуть.

— Ні, — суддя пробував заперечити. — Я вам не виповідаю. Ви занадто рішучо питання розвязуєте!

— Колиж іншого виходу нема. Чи краще буде, щоб я тиждень, два ще жив у вас і ви, або ваша дружина почули всякі пльотки на свої власні вуха? Доцільніше буде пльоткам запобігти загодя!

(Дальше буде).

ЕВРОПА ГОЛОДУЄ

(Стаття Гарольда Вестона, директора американської організації „Харчі для Свободи", яка пропагує більшу поміч з Америки та більше харчових посилок до звільнених европейських країн).

Перед Европою стоїть голодна зима, найстрашніша зі всіх від часу захоплення нацистами тих країн. По підрахункам, переведеним організацією „Харчі для Свободи", европейська харчова продукція цього року є правдоподібно на 14 мілійонів тон менше довоєнної. Привіз необхідних харчів з інших країн також є багато нижчим від нормального. Взагалі Европа має недохват в 23.2 мілійони тон харчів в порівнянню з довоєнним часом. А ті продукти, що там є, так зле розпреділюється, що багато мілійонів населення терпить надмірний голод, особливо у містах.

Згідно з відомостями від УНРРА, в Польщі майже нема тепер молока, є дуже мало для немовлят. Діти, старші двох чи трьох літ, зовсім не дістають молока. Вони ніколи не бачать помаранч, чи інших харчів, необхідних для здоровля та росту дитини. Худоби, безрог, є так мало в Польщі, що делегати від УНРРА, які обіздили Польщу, бачили підчас своєї подорожі тільки три безроги. Зогляду на брак худоби населення обробляє поля руками. В наслідок того в 1945 році в деяких місцевостях засіяно тільки 20 відсотків ріллі і є побоювання, що в деяких районах вдасться зібрати тільки 60 відсотків врожаю.

Ні одна европейська країна, яка була втягнена у війну, не має досить харчів, за виключенням Данії. Правда, деякі селяни мають досить; але в містах населення часто має тільки половину, або одну третину тих продуктів, що споживає пересічний американець; нераз їжа складається з самого хліба. В Голяндії сьогодня ніхто не дістає більше як 1,800 кальорій поживи денно; пересічний американець має 3,100. Майже в такому самому стані є населення Франції, Бельгії, Норвегії, а в деяких районах східно-европейських країн положення є багато гіршим.

Доки не стане на ноги европейське сільське господарство, треба довозити велику кількість харчових продуктів, щоб не допустити до страшного голоду. Фахівці передбачають, що повернення европейської харчової продукції до нормального рівня може бути не скорше, як в 1947 році, а можливо й пізніше. Наприклад, забере довший час висушення затопленої землі в Голяндії. Та навіть після осушення та земля не буде добре родити, бо просякла морською сіллю. В багатьох країнах бракує угноєння, робочої сили людської, робочої худоби, а без того неможливо сподіватися повного врожаю.

Виглядає так, що континентальна Европа, на захід від СССР, має імпортувати впродовж наступних 12 місяців щонайменше 15 мілійонів тон харчових продуктів. Це є біля 63 відсотків більше довоєнного довозу та в чотири рази більше того, що було імпортовано в минулому році. Проте і ця кількість не дасть можливости споживати стільки, як споживалося перед війною, але спинить голод й хороби, що являються наслідком голоду.

Біля 65 відсотків може бути мука, пшениця та крупи. Поверх 5 мілійонів тон має бути інших продуктів, з того коло одного міліона тон мяса, одного міліона молошних продуктів, одного міліона товщів і оливи, олію, три чверти міліона тон сухого гороху й фасолі, 800,000 тон риби, 450,000 тон цукру та 450,000 тон інших продуктів, включаючи каву й какао. Ці продукти необхідні для того, щоб стримати туберкульозу, що тепер так шириться по Европі. Як рівнож для боротьби з іншими хоробами, яким легко піддаються люди, знесилені голодними роками.

Декотрі країни, що потребують харчових продуктів, є згідні платити за них. Але Польща, Чехословаччина, Югославія, Греція, Альбанія та Італія цілковито залежать від УНРРА, бо обовязком цеї організації є доставити харчі тим зруйнованим війною країнам, які не в стані заплатити.

З того всього ясно, що Европа є у тяжкому положенню, у великій потребі. Їй повинні помогти Америка й інші країни бо, як казав Айзенгавер, „Без харчів не буде миру".

Президент Труман, обговорюючи поміч Европі, сказав, що харчових продуктів є тут досить під теперішню пору, за виключенням хіба цукру, олію та товщів. Він каже, що головно розходиться про фінансовий бік справи. Насамперед треба обговорити кредит — позички — чи які інші фінансові догоди з тими европейськими країнами, які можуть платити. Подруге, треба дати до розпорядження УНРРА додаткові фонди на крайню потребу. Чи матимете УНРРА ці додаткові фонди, чи платитимуть европейські країни, згідно з певними договорами, повстане знова питання, де взяти значну кількість необхідних до висилки харчових продуктів. Можливо в такому випадку доведеться знова ввести пайкування на деякі продукти. Але для Америки виплатиться виявити людяність, дати поміч, ніж допустити до того, щоб голод в Европі викликав серед людей безнадійність, ненависть, злобу та дальше кровопролиття.

ПОШУКУЄМО 341 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

158—159) Комітет Злучених Відділів У. Н. Союзу в Клівленд, Огайо .... $ 200.00
Попередно проголошено 15,750.00

Разом $15,950.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA
P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

Куток мови

ЮНРРА—УНРРА—УНРА.

Після появи організації United Nations Reconstruction and Rehabilitation Administration побачили ми в американській пресі назву цеї організації, виковану з початкових букв UNRRA. Тому, що буква "U" вимовляється як українське „Ю", ми ввели цю назву згідно із засадами української вимови як „ЮНРРА". За якийсь час прийшли українські часописи з Европи і ми завважили, що нам наше „ЮНРРА" пишуть так, як на континенті Европи вимовляють букви латинського походження. Отже "U" вимовляють там усюди, за виїмком Англії, як українське „У", а внаслідок того ціле слово є в українськім правопису не „ЮНРРА", лише „УНРРА". Ми приноровилися до цього, як в Европі й пишемо по українськи „УНРРА", а не „ЮНРРА".

На диво, хто слухає промов по радіо, переконується, що й по американськи слово "UNRRA" не вимовляється за граматичним правилом вимови поодиноких букв. Отже не вимовляють букв „ЮНРРА", а як окреме слово, не звязане з вимовою самих букв, і тому називають його просто „Унра" з тим, що американський склад "Un" переходить на мову подібну до „Ан", отже виходить „Анра", чи там „Онра". Це вказує, що люди забувають на походження цеї назви, а іменно, що це не є слово, а радше вимова початкових букв U.N.R.R.A. — ю, ен, ар, ар, ей. Та незважаючи на це, що це лише букви, поволи приймається нове слово, складене із цих букв і воно називається „Анра", чи „Онра". Коли так, то і в українській мові воно перестане бути „УНРРА", а з часом переміниться на власне імя „Унра" і буде відмінятися правильно, як іменник жіночого роду: Унра, Унри, Унрі, Унру, Унро, Унрою, в Унрі. Коли праця УНРРА потриває ще з рік, то мабуть не будемо писати „УНРРА", бо така назва є невідмінна граматично, а приймемо відмінну назву **Унра.**

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ці", як одного часу називали колгосли. Як він сам харчувався? Чи найдався він хлібом, який виковував своїми руками? — Ні.

Вам відомо, що колгоспник одержував платню за свою працю тільки пізно восени та взимку, а решту часу живи, як хочеш. Вам відомо, що колгоспникові діставалось лише те від урожаю, що залишалось після виконання різних державних поставок, засипання насіньових фондів, спецфондів, сплачування МТС за оранку, відрахування за позику та інше. Ось оці то залишки й розподілялися вже на трудодні, й у наслідок цього колгоспник одержував не чистим зерном, а відходами 100-200 грамів на трудень. Колгоспник ходив більше голодний, більш обдертий, роздягнений ніж службовець і робітник.

Але комуністичний уряд не соромився і свого колгоспника грабувати серед білого дня. Приймати збіже по карбованцю за пуд (16 кільо) і продавати його цьому ж колгоспникові за той же карбованець лише 1 кільо чорного хліба, — хіба це не грабунок серед білого дня? — Так, це грабунок, але „по закону". Отоді - то наш український нарід заспівав:

Нема хліба, нема сала,
Тільки кіно та вистава.

Таке було „заможне колгоспне життя"!

Але цього мало. Лютуючи на українських селян, що вони не пишуться до колгоспу й не хотять миритись з совдепською владою, большевицький уряд штучно створює на Україні голод. Урожай на Україні 1932 року був середній і вищий від середнього, а тому ніякого голоду не мало бути. Але большевицька влада забрала в зимку 1932-33 року в селян силоміць увесь хліб, штиляючи по городах, а по хатах розвалюючи груби, перекопуючи підлоги, перевертаючи в печі горшки з борщем, шукаючи отого хліба нашого щоденного.

Крім того, влада забрала не тільки хліб до зернини, а й городину до картоплини й таким способом примусила український нарід помирати з голоду. Скрізь пухлі, ледве рухаючись, потягнулись українські селяни до міста по хліб, помираючи на шляхах, у місті на тротуарах біля крамниць з хлібом, біля „Торгсінів" та в себе дома на печі.

Щоб уже добити цих нещасних до кінця, влада наказала залізницям не продавати їм без особливого дозволу квитків на проїзд до міст, а особливо до Москви та Ленінграду, бо ці два міста були забезпечені найліпше на всю Совдепію й ніякого голоду вони не переживали й не відчували.

Убиваючи український нарід голодом, совдепська влада вбивала його ще й морально, бо не даючи йому отих перепусток до міста, вбивала в ньому навіть надію на порятунок.

І нарешті, по містах віддано було парткомам директиву „створити громадську думку „щодо тих селян, які прибувають до міста, рятуючись від голоду, а саме — їх треба розцінювати, як ледарів, що не хотять працювати. Ото й можна було спостерігати тоді в Москві біля крамниць з хлібом, де стояв у вишитій сорочці українець-хлібороб, вимолюючи шкуринку хліба, як якаєнебудь активістка-москвичка вичитувала тому хліборобові: „Ишь какой ленивый хохол; согласен умереть, лишь бы не работать. Ни в колхозе, ни у себя дома не хочет работать, а вот побирается".

Український нарід не витримав і помирав з голоду, як мухи восени, й почалося тоді людоїдство. Не тільки чужих, а й своїх дітей рубали на шматки, варили і їли. У Києві, в Краснодарі (Кубань) та інших містах організувались банди, що торгували людським мясом. Вони заманювали дітей і дорослих, убивали, а з їхнього мяса готували котлети. Потім цими котлетами торгували на базарі. За мінімальним обрахунком померло тоді на Україні від голоду 5—6 міліонів людей. Ось яким хлібом нагодувала совєтська влада свого селянина! Отодіто співуча Україна зовсім перестала співати.

Багато сіл зовсім вимерло від голоду. Шляхи в селах позаростали травою та бурияном. Навіть по містечках, як ось у Богуславі, який був районовим центром, бічні вулиці позаростали травою та бурянами; глуха кропива поросла вище чоловіка.

Ми навмисне зупинилися на питаннях колгоспного „будівництва", життя робітників та взагалі житьового рівня трудящих, бо ці факти всім добре відомі з особистого досвіду. Але ми вже забули те, що було. Така вже природа людини, що сьогоднішня рана дошкульніше болить, як учорашня. Всеж, оте життя, що ми його мали за большевиків, не можна забувати. Треба завжди памятати його, правдиво пояснити іншим і не піддаватися на большевицьку агітацію, що користується нашими сьогоднішніми болями та кривдами. Кожний з нас може пригадати з десяток своїх сусідів або родичів, що померли з голоду. Нехай їхня смерть завжди промовляє нам: — вони померли тому, що не мали своєї влади, своєї держави, бо лише в ній, у своїй Українській Незалежній Державі своя сила, і воля, і правда! У чужій державі ми не будемо господарями своєї долі; під чужою большевицькою владою помиратимемо з голоду, будемо голі, босі, обдерті, голодні й будемо лише чорноробами та попихачами.

(Дальше буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

В допомогу терплячим і гоненим.

Маючи на увазі страшне і безвихідне положення українських скитальців в Европі рішили ми бодай вчасти помогти їм. А що голод і нужда вимагають скорої акції, гурток активних членів громади приняв ініціятиву тутешнього бизнесмена і відомого патріота, Константина Шевчука, скликати народне віче для цеї, благородної цілі.

„Со страхом і трепетом" ми ждали того дня, себто 30-го вересня, коли мало відбутися віче, знаючи, що наша громада до певної міри розагітована, поділена на партії, могла навіть не взяти участи і спричинити болючу невдачу. Але ми помилялися, бо замісць порожних крісел, простору галю майже заповнила місцева громада.

Отже зійшлися ці самі тяжко працюючі люди, що терпіли від ляхів та втікли у світ за очі, щоб шукати кусника хліба; вониж знають голод і холод; знають, що це є боротьба за волю; знають гірку долю тих, що за правду мучаться нині на вигнанню, поза межами рідного краю.

Вони зійшлися на віче, бо занадто сильний дух і національна свідомість отсих нащадків козацького роду. Завелика любов у їхніх серцях до нашого віками мученого народу і ніякий агітатор не вирве з їхніх сердець шляхотних почувань і милосердія для повенних нуждарів там за океаном.

Тому треба вірити, що наша громада ще нераз дасть доказ своєї едности і сили та дорівнає тим громадам, які ведуть перед і очолюють наші громади в Америці, своєю гуманітарною і політичною працею.

Віче отворив предсідник комітету, Константин Шевчук, короткою промовою, зясовуючи положення наших збігців у Европі, їхні потреби й українського народу взагалі, і наш обовязок, як вільних горожан Америки обстати за своїми братами і сестрами по крови та подати їм всяку можливу поміч.

Місцевий парох, о. В. Турула, заявив, що до тепер були у нас великі перепони щодо збірок. Кожна партія старалася захопити фонди у свої руки й висилати туди, куди їм захочеться. Через то повстає сварня, а з нею безчинність і застій. Ширше обговорив змагання України до волі від найдавніших часів аж до нині.

Головним бесідником був д-р Володимир Ґалан, голова Допомогового Комітету в Філядельфії. У своїй одногодинній промові порушив багато важних справ, про які ми тут у Рачестер лише побіжно або зовсім не знали. Спершу зазначив, що Допомоговий Комітет мав великі труднощі і перешкоди не тільки від чужих, але таки своїх перевертнів. Вкінці таки осягнув свою ціль і дістав чартер від американських властей. Нині з нами співпрацюють церкви, світські організації, товариства й поодинокі члени. Також американці, хоч чужі нам по крови, помагають нещасним жертвам війни, а коли довідуються, що деякі наші партійники відмовляють помочи і роблять перешкоди у збірках і висилках грошей чи одягу, то такими виродками бридяться; не можуть зрозуміти, як можуть думаючі люди упасти на дно аж такої моральної гнилі, говорив д-р Ґалан. Комітет дістав дозвіл від департаменту скарбу переслати двацять тисяч долярів на Радянську Україну, що ми виконаємо, як відповідні чинники їх туди перешлють. Бесідник переповів далі, що досі зроблено щодо висилок і як ідуть збірки. Просив урядниць Золотого Хреста і жіноцтво занятися збиранням одягу і взуття. Також візвав громаду стати постійним членом Допомогового Комітету. Най для вас будуть — казав прикладом такі громади як Дітройт і Гемтремк, що вже переслали $10,000, а тепер роблять кампанію на $50,000.

Присутні виявили свою вдячність бесідникови за його уміле вияснення справи і невпинну працю для нещасних, наших братів і сестер.

Петро Гранковський (тутроджений) говорив по англійськи. Між іншим зазначив, що перед війною мало знали про Україну і українців, начеб їх не було, але коли треба було жовніра, то знайшли україн-

(Докінчення на ст. 4-тій)

Еріх Кердінг.

СЛІПА

Вона була струнка й мала дуже молоде личко. Від її батька, що запросив був мене раз на вечерю, я довідався, що вона мала двадцять-пять років. Її бліде лице нагадувало мені когось і я думав і думав про те, де я його бачив... Вона була сліпа...

Мене огортало дивне почування, коли молода дівчина спрямувала на мене порожні очі, що гляділи пусто кудись у далечінь, як тільки говорила або слухала. І мені тоді здавалося, що вона не сліпа, але навпаки, що вона бачить більше і краще, як ми.

Та вона справді осліпла. Одного дня, коли ми вже краще познайомились, вона оповіла мені, як це сталося. Шептала і дивилася перед себе кудись у мрячну далечінь.

— Незабаром буде вже вісім років по тій пригоді. Так, тоді я мала вісімнацять років. І сталося... Одна маленька куля забрала мені не життя, але світло моїх очей...

Милим рухом поправила волосся, що мичком впала на брову правого ока. Я побачив близну, що була досить велика.

Вона кивнула легко головою і говорила майже шепотом:

— Ми жили тоді недалеко міста. Я була тільки з батьком, бо моя мати давно померла. Та ще був у нас старий слуга і наймити, як воно звичайно буває у невеличкому дворі. Роботи в нас не було багато.

„Мій батько мусів часто виїздити в ділових справах і так було саме в тому часі, про що вам хочу говорити. Він лишив мене цілком спокійну з слугою та усім персоналом — бо і щож могло мені справді статися? Нікому і на думку не приходила яканебудь небезпека. Тільки, коли я йшла в місто, щоб дещо закупити, або до когось ішла в гості, я зустрічала нераз чоловіка, якого дивний погляд викликував у мене тривогу. Алеж я не знала саме — чому?... Та одного разу збудилось у моїй душі підозріння, бо я помітила, що він чатував на мене, та переходив мені дорогу. Тоді я йому добре приглянулася, поскільки це було можливе в короткій зустрічі затямити собі чуже обличчя. І я справді перестрашилася, як глянула йому в лице. Він був ще молодий, але знищений, опухлий з виразом брутальности, яка мене заморозила. Я пробувала уступитися йому здороги — алеж у такім малім містечку... Він усе стояв передімною. Говорили, що він пияниця та має ще в спілці якогось іншого драбугу.

„Одного дня, коли в хаті не було батька, бо був у дорозі, працювала я коло грядок у нашому городі. Нараз я побачила з острахом того самого чоловіка, як він прокрадався поза тином та слідив мене бистрим оком. Колиж він помітив, що я його побачила, пішов собі, посвистуючи, далі та вдавав, що він тільки ненароком сюди забрив.

„Минуло так кілька днів і він уже не показувався. Я почала думати, що все, що досі було, такий собі звичайний випадок і більш нічого. Тому і не говорила про те нікому, взагалі не згадувала ані одним словом. Тай навіщо? На жаль — запізно прийшло каяття. Якжеж нерозумно я тоді поступила.

Прийшла одна ніч, якої не забуду ніколи в житті. Це було саме напередодні повороту мого батька. Була лиха негода на дворі, падали дощі і сильно гриміло. Наш дім це була стара, мала палатка. Далеко позаду находилась у ньому дівоча кімната, а в невеличкій прибудівці мешкав наш слуга. Моя кімнатка була нагорі спереду, таке собі піддашшя.

„Тямлю все, наче вчора. Я спала вже кілька годин і нараз чомусь прокинулася. Мене збудив якийсь шум, наче дивна, нерозгадана острога. Але коли я піднеслась, я почула тільки шум вітру і плоскіт дощу, що бив об дах. Та скоро я зрозуміла, що в домі таки хтось є, що тут не мав чого шукати. Молода, недосвідчена, якою я ще тоді була, я вискочила з ліжка, підбігла до дверей та їх відхилила. Засвітила електричне світло і воно мене нагло осліпило. — І — я побачила його, як він кілька кроків передімною підіймав ноги на останній ступінь сходів, що вели до моєї кімнати. Так, це був той злий дух — я його зараз пізнала. За ним я побачила якусь другу тінь, що виринала з глибини. Не знаю, коли я опинилася у своїй кімнаті. Але це йшло скоро, як блискавка. Я замкнула двері. Хтось намагався їх відчинити, але воно не йшло. Дрижучи, я стояла серед кімнати, поражена страхом, і не могла ані рушитись, ані крикнути. Раптом я почула, як хтось напер усією вагою тіла на двері і вони затріщали, бо були старі і струпішілі цілком.

„Я зрозуміла, що зараз омлію, як не зроблю чогось, що повиннаб. І я глянула у вікно, кинулась до нього, відчинила крило, але на моє нещастя слуга замкнув перед бурею віконниці і я їх ніяк не могла відчинити, бо гаки були геть поржавілі.

„У моїй голові блиснула нова думка. Я підбігла до столика, де лежав мій пістолет. Так, він був там, але мене напав новий страх. Кілька днів раніше я вправлялась стріляти і я знала, що в пістолеті залишилась тільки одна-єдина куля. А там за дверми стояло двох мужчин, які з цілої сили напирали. Я мала тільки одну-однісіньку кулю! Тоді я зрозуміла, що для мене залишився тільки один вихід — куля! Тільки смерть могла мене перед ними урятувати. Я успокоїлася. Але коли мені з грудей вирвався голос, все збунтувалося в моїй душі проти загибелі — і я з усієї сили крикнула: рятуйте!

„Можна було гадати, що мій крик повинен був їх прогнати — чи не так? Але нараз наперли на себе два дужі тіла і гримнули собою об двері. Двері затріщали і подались... Тоді я піднесла вгору мій малий пістолет, притулила до правого виска й потиснула...

„Вона замовкла, а по хвилині казала шепотом далі:

— Той стріл був актом моєї розпуки — але він був непотрібний! Бо важке тіло, що гепнуло собою об двері, це був той злодій, що його заскочив наш слуга і сам задавив. Слуга, що це не спав, почув мій розпучливий крик, а що в нього ще був і його приятель, то могли обидвох пяних опришків перемогти. О, колиб я була заждала бодай одну хвилиночку!...

І знову мовчала... А відтак підвела мертві очі і кінчила свою бесіду:

— Тим одним вистрілом я перетяла собі очний нерв... Я довго лежала, поки видужала. І як бачите, живу ще й нині... Тільки погасло на віки світло в моїх очах...

„А коли я йшов незабаром, облитий ясним сяйвом дня, коли глядів на ясний той світ на людей і на дерева і на все барвисте життя — я знав, що десь там під одною ніжною усмішкою криється важкий, глибокий біль...

Переклав **М. М. М.**

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

(Докінчення зо сторони 3-тої)

ців. Аж про чотири армії заговорили. Тоті армії з Аліянтами розбили кровожадних фанатиків. Але тепер, як вже ворог побитий, нічого не чути про українські армії. Деж вони поділися, що з ними сталося? Колиж були армії, то повинна бути українська держава, про яку хвилево заговорили; нині вже про неї нічого не чути; говорять тільки про Росію.

Роман Гладун підкреслив, що наш нарід деб він не був змагається до самостійности України. І там на рідних землях на іміграції й на вигнанню і він не спочине доти, доки не сповнить заповіту Шевченка, якого твори лукаві люди перекручують на свій лад, щоб легче обманути і приспати чуйність у нашому народі.

Р. Пристай прочитав резолюції, які вислано до президента Гарі С. Трумана і секретаря стейту Бирнса. У них проситься їх здержати насильне висилання людей до Советського Союзу і дати їм право азилю.

Присутні приняли резолюції одноголосно.

Між промовами переведено грошеву збірку. Жертви зложили: Телкя Януш $55; Анна Нічак $51; Дмитро Матковський $30; Константин Шевчук $25; о. Василь Турула $20; Роман Гладун $15; по $10: Іван Матковський, Софія Гунка, Михайлина Пічак, Луіс Брискін (американець); по $6: Мирон Сокільський і Роман Дмитрів; по $5: Михайло Рудий, Степан Сверида, о. Петро Леськів, Юлія Ланяк, Джов Фарбо, Антін Бабій, Мих. Воляк, Марія Курдинська, Марія Гарасимчук, Іван Кординський, Р. Пристай, Михайло Юрків; по $4: Марія Кузьмик, Василь Гранковський; по $3: Ігнатій Драданик, Іван Клодзінський, Марко Гик, Андрій Задорецький; по $2: Василь Пригода, Василь Попівний, Агафія Піндур, Анна Ващук, Іван Гнатків, Василь Легкий, Петро Гринів, Іван Гранковський, Василь Пукіш, Іван Теребушка, Теодор Голод, Іван Д. Бігун; по $1: Й. Василишин, П. Сопель, Г. Булавинець, Т. Шургот, М. Яцула, М. Луцишин, Ф. Маців, М. Стрілець, К. Хомин, М. Климців, В. Луцишин, А. Мельник, Д. Корітко, І. Сидор, М. Микитський, М. Воляк, В. Гусар, П. Гранковський, Г. Ликла, С. Шурґот, І. Флічук, Явдоха Іванів, І. Бардашевський, Марія Балюк, К. Олексин, А. Іванів, Етта Спаркс, Анна Гранковська, Параскевія Росоловська, М. Грицак, М. Віткович, Т. Шевчук, Ю. Андрусів, К. Васьків, В. Стахів, І. Попівний, А. Бабій, І. Сулима, М. Дашкевич, Т. Бриславський, А. Побуцький, М. Василишин, Анна Соколовська, В. Вовк, Т. Пічак, Т. Пісько, П. Псюк, А. Росоловський, В. Дорофей, Юлія Гук, Марія Іванців, Г. Федорчон, В. Пристанко, Роман Шевчук, С. Петришин, Т. Ґерула, К. Сорохтей, Г. Качур, Е. Турула, М. Плюта, Катерина Андрусів, В. Колданський, Христина Білецька, Явдоха Кушлик, Я. Когут, О. Сокольник, Анна Микитинська, Анна Башта. — Равом зібрано $420, з чого $400 вислано до Допомогового Комітету в Філядельфії, а $20 лишається в касієрки Теклі Януш.

Присутні домагалися, щоби комітет дальше продовжував збірку і внесок принято до відома і збірки будуть відбуватися дальше.

Давніше вислали жертви до Доп. Комітету в Філядельфії такі: по $200 Тов. Українського Дому, від. ч. 316; Злучені Організації міста Рачестер; по $100: Запорозька Січ, від. 367 У. Н. С., Укр. Американський Клюб, Братство св. Йосафата, від. 217, Михайлина Пічак і Дмитро Матковський.

Ношені одяги і черевики проситься зносити до предс. Золотого Хреста, Параскевії Росоловської, 164 Cazimir St., або Катерини Олексин, 80 Furlong St., також на галю під церквою. Одяг треба вичистити або випрати, а черевики звязати по парі, щоб не помішалися.

Віче закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна".

Р. Пристай, секретар віча.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Вілмінгтон, Дел. — Між жертводавцями на Допомоговий Фонд має бути: Михайло Зазячківський $10.

Д. Я., Честер, Па. — Дякуємо за витинок з „Честер Таймс". Це є письмо відомого москвофіла, православного священика, що пише часто в кацапській філядельфійській „Правді". На те треба Вам на місці подбати, щоби була дана добра відповідь у цій ґазеті. Відповідь спокійна, але річева. Нині в Америці добре знають, що ті сотні вигнанців, що є в Німеччині під американською окупацією не є „фашисти". Це відома большевицька пропагандивна штучка так писати. В „Свободі" є повно матеріялу, як і що на таке відповідати.

П. Ш., Виндсор, Канада. — Дуже Вам дякуємо, що зголошуєтесь заплатити передплату на ґазету для кількох біженецьких таборів, чи до поодиноких осіб. Нині знов прийшли письма з благанням за українськими часописами і книжками. Тому це дуже важне, щоби були між нами такі добрі люди, що дбалиб і за таку допомогу. Та біда, що до Баварії не можна посилати. Теж і до таборів в інших місцевостях. То тільки наші вояки можуть діставати там часописи. І, очевидно, як їх дістають, то дають прочитати українцям у таборах. Таку ґазету там просто цілують... Таке пише один з американських вояків українського роду. Зате можна вже посилати наші ґазети до Франції, Бельгії та Швайцарії. У ті краї приймемо передплати з подякою.

ВІД АДМ. „СВОБОДИ"

ІЛІЯ ЕВСТАФІЄВИЧ, родом з Буковини, село Замісте Сторожинецького повіту, хай зголоситься до адміністрації „Свободи" по листи і фотографію його родини, яка живе тепер у Франції.

ШУКАЮТЬ ОСІБ

Адвокат ВОЛОДИМИР НИЧАЙ з Калуша (Галичина), який тепер перебуває в Австрії, пошукує своїх кревних: інжиніра **ЛЬВА ПОСАЦЬКОГО** з Бронксу і його дочку **СЛАВУ** з Посацьких **ЛЯНГЕ** (Lange) і **БОГДАНА ПОСАЦЬКОГО** та **ІГНАТА НИЧАЯ** з Шікаґо. Цих осіб пошукує також **Ірина з Посацьких Сенечко** і **Олександра з Ничаїв Сілінська**, які находяться без середників до життя в Німеччині. Зголошення прошу слати на адресу **Roman Olesnicki, 151 East 81st St., New York 28, N. Y.**, який комунікується з доктором Володимиром Ничаєм.

ШИКАҐО! Студент чужих мов шукає кімнату в українській родині в Шікаґо. Прошу пишіть на адресу:
PHIL BRICK
2012 Orleans Street, Chicago, Ill.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 24. жовтня 1945 р. помер наглою смертю в 44. році життя і 19-літнього членства

ПЕТРО ПАДУС,

член 204. відділу У. Н. Союзу в Ню Йорку.

Покійний походив з Островчика, Вел. Україна. Полишив у смутку дружину Ольгу, членку нашого відділу й стрийка з родиною в Алентавн, Па.

Тлінні останки Покійного спочивають в погребнім заведенню п. П. Яреми, а в пятницю, 26-го жовтня, в год. 7. рано будуть перевезені в приявності дружини, приятелів і представників нашого відділу до Його родинного місця вічного спочинку в Алентавн, Па. — В. Й. П.!

М. Близнак, секр.

ТАРЗАН, ч. 1270. Через поломінь.

Хоч міст горів перед ним, Тарзан не звільнив свого бігу.

Він був готовий на всяке ризико, щоб лише піймати д-ра Брекевза. Тому він пустився через поломінь.

Скочивши через прогалину він опинився на руках, а потім скочив на ноги.

Та коли він пустився наново в погоню, завважав, що Брекевз був далеко напереді.